



RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 64.737/3
van 26 november 2018

avis 64.737/3
du 26 novembre 2018

over

sur

een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe om de goedkeuring vast te leggen van de beschermingsplannen en de herstelplannen alsook van de punten c), d) en g) van artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) 2017/2196 van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet’

un projet d'arrêté royal ‘modifiant l'arrêté royal du 19 décembre 2002 établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci pour établir l'approbation des plans de défense et de reconstitution ainsi que des points c), d) et g) de l'article 4, paragraphe 2, du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique’

Op 19 november 2018 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling verzocht binnen een termijn van vijf werkdagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe om de goedkeuring vast te leggen van de beschermingsplannen en de herstelplannen alsook van de punten c), d) en g) van artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) 2017/2196 van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet’.

Het ontwerp is door de derde kamer onderzocht op 22 november 2018. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Peter SOURBRON, staatsraden, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Tim CORTHAUT, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 26 november 2018.

*

Le 19 novembre 2018, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de l'Énergie, de l'Environnement et du Développement durable à communiquer un avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un projet d'arrêté royal ‘modifiant l'arrêté royal du 19 décembre 2002 établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci pour établir l'approbation des plans de défense et de reconstitution ainsi que des points c), d) et g) de l'article 4, paragraphe 2, du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique’.

Le projet a été examiné par la troisième chambre le 22 novembre 2018. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Peter SOURBRON, conseillers d'État, et Astrid TRUYENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Tim CORTHAUT, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 26 novembre 2018.

*

1. Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling in de adviesaanvraag gemotiveerd als volgt:

“Conformément à l'article 84, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 3°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, je souhaite que l'avis me soit communiqué dans un délai de cinq tours, L'urgence est motivée par l'article 4, paragraphes 4 et 5 du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique (ci-après Règlement (UE) 2017/2196), qui détermine que les propositions visées à l'article 4, paragraphe 2, ainsi que les plans de défense et de reconstitution du réseau sont transmis par le gestionnaire du réseau de transport d'ici au 18 décembre 2018.

Si ce texte devait ne pas entrer en vigueur avant le 18 décembre 2018, cela aurait pour conséquence que:

- les codes de sauvegarde et de reconstitution actuels coexisteraient avec les nouveaux plans de défense et de reconstitution, engendrant une certaine insécurité juridique ;

- l'ensemble des éléments visés à l'article 4, paragraphe 2, du Règlement (UE) 2017/2196 seront approuvés par Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz, mettant ainsi à mal le rôle de la Ministre de l'Energie ;

- les plans de défense et de reconstitution seront, comme le prévoit l'article 4, paragraphe 5, du Règlement (UE) 2017/2196, simplement communiqués par le gestionnaire du réseau de transport à la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz. Le rôle dans ce cas minimal réservé à la Ministre et à son administration dans le cadre de l'approbation de ces plans ne semble pas refléter le rôle essentiel que ceux-ci jouent dans notre politique de crise et notre sécurité d'approvisionnement.

Le projet d'arrêté royal susmentionné a pour objet d'accompagner l'entrée en application du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique. Ce Règlement prévoit en son article 4 un ensemble d'obligations relatives à l'approbation et l'information des plans de défense et de reconstitution. Ces deux plans remplacent les actuels codes de sauvegarde et de reconstitution. Ces plans définissent en particulier les actions entreprises par le gestionnaire de réseau et les utilisateurs en cas d'urgence ou de relance du réseau de transport d'électricité, et constituent de ce fait la pierre angulaire de notre sécurité d'approvisionnement et de notre politique de crise.”

In de aanhef van het ontwerp luidt de motivering van de spoedeisendheid als volgt:

“Gelet op het verzoek om spoedbehandeling gemotiveerd door artikel 4, leden 4 en 5 van de Verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet, die bepalen dat de voorstellen bedoeld in artikel 4, lid 2, alsook de netwerkbeschermings- en herstelplannen door de transmissienetbeheerder tegen 18 december 2018 zullen worden bezorgd;”

De meer uitgebreide motivering in de adviesaanvraag moet worden opgenomen in de aanhef, gelet op het voorschrift van artikel 84, § 1, tweede lid, van de wetten op de Raad van State.

2. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

3. Het voor advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit strekt tot de wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 ‘houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe’ (hierna: het technisch reglement). Met die wijzigingen wordt uitvoering verleend aan verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 ‘tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet’.

3.1. Een eerste groep bepalingen heeft betrekking op het systeembeschermingsplan bedoeld in de artikelen 4, lid 5, en 11 en volgende van verordening (EU) 2017/2196, dat in de plaats komt van de huidige reddingscode, geregeld in het technisch reglement.

Artikel 1 van het ontwerp heeft betrekking op de procedure voor de opstelling en goedkeuring van het systeembeschermingsplan, op de maatregelen die het systeembeschermingsplan onder meer moet bevatten, alsook op de opname van het systeembeschermingsplan in het aansluitingscontract, het toegangscontract, of elke andere overeenkomst gesloten met de transmissienetbeheerder in toepassing van het technisch reglement. Er wordt ook bepaald dat verwijzingen in andere wetgevende en reglementaire teksten naar de reddingscode moeten worden gelezen als verwijzingen naar het systeembeschermingsplan.

Artikel 2 van het ontwerp strekt tot de opheffing van de vereenvoudigde wijzigingsprocedure voor de reddingscode.

3.2. Een tweede groep bepalingen heeft betrekking op het herstelplan bedoeld in de artikelen 4, lid 5, en 23 en volgende van verordening (EU) 2017/2196, dat in de plaats komt van de huidige heropbouwcode, geregeld in het technisch reglement.

Artikel 3 van het ontwerp heeft betrekking op de procedure voor de opstelling en goedkeuring van het herstelplan, op de maatregelen die het herstelplan onder meer moet bevatten, alsook op de opname van het herstelplan in het aansluitingscontract, het toegangscontract, of elke andere overeenkomst gesloten met de transmissienetbeheerder in toepassing van het technisch reglement. Er wordt ook bepaald dat verwijzingen in andere wetgevende en reglementaire teksten naar de heropbouwcode moeten worden gelezen als verwijzingen naar het herstelplan.

Artikel 4 van het ontwerp strekt tot de opheffing van de vereenvoudigde wijzigingsprocedure voor de heropbouwcode.

3.3. Artikel 5 van het ontwerp strekt tot de invoering van een nieuwe procedure voor de goedkeuring door de minister van de voorstellen van de transmissienetbeheerder bedoeld in artikel 4, lid 2, c), d) en g), van verordening (EU) 2017/2196.

3.4. Artikel 6 van het ontwerp heeft betrekking op de verplichting voor de transmissienetbeheerder om alle informatie te bezorgen die door de minister, de CREG of de Algemene Directie Energie wordt opgevraagd in het kader van de raadplegingen over en goedkeuringen van de hoger vermelde voorstellen.

3.5. Overeenkomstig de overgangsbepaling in artikel 7 van het ontwerp blijven de huidige reddingscode en de huidige heropbouwcode van kracht “[o]nder voorbehoud van de richtsnoeren en de Europese netcode”, tot de datum van goedkeuring van het systeembeschermingsplan en het herstelplan.

RECHTSGROND

4. Het ontworpen koninklijk besluit vindt rechtsgrond in artikel 11 van de wet van 29 april 1999 ‘betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt’, op grond waarvan de Koning het technisch reglement vaststelt voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe.

ALGEMENE OPMERKINGEN

A. Samenhang met verordening (EU) 2017/2196

5. Het ontwerp bevat een aantal bepalingen ter uitvoering en aanvulling van verordening (EU) 2017/2196. Er rijzen echter een aantal vragen over de samenhang tussen het ontwerp en die verordening.

5.1. Op de vraag om voor elk van de bepalingen van het ontwerp te verduidelijken welke bepaling van de verordening wordt uitgevoerd, verstrekte de gemachtigde het volgende overzicht:

“Art. 1.

De goedkeuring van het beschermingsplan zoals gedefinieerd in het ontworpen artikel 312, § 1, van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe is

gebaseerd op artikel 4, lid 6 van Verordening (EU) 2017/2196. Dit systeembeschermingsplan zoals omschreven in artikel 11 en volgende van verordening (EU) 2017/2196 is een opsomming van eisen, voorwaarden en methodologieën die door de transmissiesysteembeheerder (hierna TSB genoemd) vervat worden in een plan en die niet opgesomd zijn in artikel 4 lid 2 van deze verordening.

In het ontworpen artikel 312, §2, wordt de link gemaakt tussen wat in Belgische wetgeving 'reddingscode' genoemd wordt en wat in de Europese wetgeving en in het bijzonder verordening EU 2017/2196 'Systeembeschermingsplan' genoemd wordt in artikel 11 en volgende van voornoemde verordening.

Art. 2.

Artikel 313 kan opgeheven worden daar verordening (EU) 2017/2196 in artikel 50 lid 5 de wijzigingsvoorwaarden voorziet voor het beschermingsplan.

Art. 3.

(Nieuw) artikel 314, wat §1 had moeten zijn, stoelt op dezelfde redenering als bij de wijziging aan artikel 312, §1, voortvloeiend uit de mogelijkheid dat artikel 4, lid 6, van verordening (EU) 2017/2196 geeft, namelijk de goedkeuring van de eisen, voorwaarden en methodologieën waarmee het herstelplan wordt opgebouwd en die niet opgesomd zijn in artikel 4 lid 2 van deze verordening.

In artikel 314, §2, wordt de link gemaakt tussen wat in Belgische wetgeving "heropbouwcode" genoemd wordt en wat in de Europese wetgeving en in het bijzonder verordening EU 2017/2196 "Herstelplan" genoemd wordt in artikel 23 en volgende van voornoemde verordening.

Art.4.

Artikel 315 kan opgeheven worden daar verordening (EU) 2017/2196 in artikel 51, lid 5, de wijzigingsvoorwaarden voorziet voor het herstelplan.

Art. 5.

Deze wijziging vloeit rechtstreeks voort uit artikel 4, lid 2, van verordening 2017/2196.

Art.6.

Teneinde een weloverwogen goedkeuring te kunnen uitvoeren dient de minister over alle informatie te beschikken om deze naar best vermogen uit te voeren. Dit maakt een bepaling waarbij alle noodzakelijk geachte informatie kan worden opgevraagd onontbeerlijk. De verwijzing naar artikel 313/1 moet artikel 312, § 1, worden en die naar artikel 315/1 moet 314, § 1, worden. Na correctie door invoeging van § 1 in de tekst.

Art. 7.

Een noodzakelijke overgangsbepaling om de juridische validiteit van de bestaande reddingscode en heropbouwcode te vrijwaren."

5.2. Artikel 11, lid 1, van verordening (EU) 2017/2196 houdt in dat elke transmissiesysteembeheerder (TSB)¹ uiterlijk op 18 december 2018 een systeembeschermingsplan ontwerpt in overleg met de relevante distributiesysteembeheerders (DSB)², significante netgebruikers (SNG)³, nationale regelgevende instanties of instanties als bedoeld in artikel 4, lid 3, van de verordening, aangrenzende TSB's en de andere TSB's in zijn synchrone zone. Artikel 23, lid 1, van verordening (EU) 2017/2196 bevat een analoge bepaling met betrekking tot het herstelplan.

De in de ontworpen artikelen 312, § 1, tweede lid, en 314, tweede lid, van het technisch reglement opgesomde actoren komen evenwel niet overeen met de actoren vermeld in de voormelde verordeningsbepalingen.

5.2.1. Enerzijds zijn overeenkomstig die verordeningsbepalingen ook de distributienetbeheerders, de significante netgebruikers, de aangrenzende TSB's en de andere TSB's in de synchrone zone van de transmissienetbeheerder actoren die bij het overleg moeten worden betrokken.

5.2.2. Anderzijds schrijven de ontworpen bepalingen zelf dan weer voor dat zowel de CREG als de Algemene Directie Energie moeten worden geraadpleegd.

De verordeningsbepalingen maken dienaangaande gewag van “nationale regelgevende instanties of instanties als bedoeld in artikel 4, lid 3, [van verordening (EU) 2017/2196]”. De CREG valt daar als nationale regelgevende instantie onder. In dit geval wordt de bevoegdheid voor de goedkeuring van het systeembeschermingsplan evenwel overgelaten aan de minister als een instantie bedoeld in artikel 4, lid 3, van de verordening. Het is dan ook de minister die in elk geval moet worden betrokken bij het overleg.

Dat neemt niet weg dat in de ontworpen bepalingen kan worden bepaald dat (naast de minister) ook de CREG kan worden betrokken bij het overleg, aangezien het woord “of” in de voormelde verordeningsbepalingen niet in een exclusieve zin moet worden begrepen. Meer zelfs, de mogelijkheid om zowel de minister als de CREG bij het overleg te betrekken, lijkt aangewezen, aangezien voor andere aspecten die een invloed hebben op het beschermingsplan en het herstelplan, nu eens de minister en dan weer de CREG bevoegd is.⁴

¹ In de Belgische internrechtelijke terminologie: de transmissienetbeheerder.

² In de Belgische internrechtelijke terminologie: de distributienetbeheerders.

³ Zie daarover artikel 2, lid 2, van verordening (EU) 2017/2196. Een lijst van de significante netgebruikers moet overigens nog worden vastgesteld met toepassing van artikel 4, lid 2, c), van verordening (EU) 2017/2196. Dat kan echter pas gebeuren als het te nemen besluit in werking is getreden, aangezien de procedure om dat te doen geregeld wordt in het ontworpen artikel 315/2 van het technisch reglement (artikel 5 van het ontwerp).

⁴ Zie het ontworpen artikel 315/2 van het technisch reglement (artikel 5 van het ontwerp), gelezen in samenhang met artikel 4, leden 2 en 3, van verordening (EU) 2017/2196, waaruit kan worden afgeleid dat door het toewijzen van een aantal goedkeuringsbevoegdheden aan de minister ter uitvoering van lid 3, de CREG overeenkomstig lid 2 bevoegd blijft voor de overige gevallen die niet zijn toegewezen aan de minister.

Ook de Algemene Directie Energie kan worden vermeld als betrokken instantie bij het overleg, aangezien er niet van kan worden uitgegaan dat de voormelde verordeningsbepalingen op limitatieve wijze opsommen welke instanties bij dat overleg mogen worden betrokken.

5.2.3. Uit het zogenaamde overschrijfverbod voor rechtstreeks toepasselijke verordeningsbepalingen⁵ volgt in beginsel dat de actoren waarvan de betrokkenheid bij het overleg rechtstreeks uit die verordeningsbepalingen voortvloeit (namelijk de minister en de actoren vermeld in opmerking 5.2.1), niet mogen worden vermeld in de ontworpen artikelen 312, § 1, tweede lid, en 314, tweede lid, van het technisch reglement. Daar staat dan weer tegenover dat de indruk niet mag ontstaan dat de ontworpen regeling in de plaats komt van de verordeningsbepalingen. Daarom wordt in de ontworpen bepalingen beter vermeld “onverminderd artikel 11 [of 23], lid 1, van verordening (EU) 2017/2196 (...)”.

5.3. Ook wat betreft de inhoud van het systeembeschermingsplan en van het herstelplan is er onduidelijkheid over de verhouding tussen de ontworpen artikelen 312, § 1, en 314 van het technisch reglement en verordening (EU) 2017/2196. In het bijzonder is onduidelijk in welke mate de elementen die in het ontworpen artikel 312, § 1, derde lid, en het ontworpen artikel 314, derde lid, van het technisch reglement worden vermeld, een equivalent hebben in artikel 11, respectievelijk in artikel 23 van de verordening. Omgekeerd moeten het systeembeschermingsplan en het herstelplan overeenkomstig die verordeningsbepalingen veel meer bevatten dan de elementen die in de ontworpen bepalingen worden opgesomd.

5.3.1. Met betrekking tot het ontworpen artikel 312, § 1, verklaarde de gemachtigde daarover het volgende:

“De bepalingen in lid 3 en 4 vinden hun oorsprong in verordening (EU) 2017/2196, in de volgende artikels:

- [artikel] 18.3: Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke overeenkomstig punt c) van artikel 11, lid 4, aangewezen SNG handhaaft, mits het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de SNG. Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke aanbieder van beschermingsdiensten handhaaft mits deze maatregel overeenkomstig de in artikel 4, lid 4, bedoelde voorwaarden op hen van toepassing is en het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de aanbieder van beschermingsdiensten. De SNG's en de aanbieders van beschermingsdiensten voeren de instructies die de TSB direct of indirect via de DSB's heeft verstrekt, onverwijld uit en blijven in deze toestand totdat nadere instructies worden gegeven. Indien de instructies direct worden verstrekt, stelt de TSB de desbetreffende DSB's daarvan onverwijld in kennis.

⁵ De formele omzetting van de voorschriften van een verordening in de interne rechtsorde is in beginsel ontoelaatbaar omdat daardoor misverstand inzake het rechtskarakter van de toepasselijke voorschriften kan ontstaan (HvJ 7 februari 1973, *Commissie v. Italië*, 39/72, punten 16-17; HvJ 2 februari 1977, *Amsterdam Bulb*, 50/76, punten 4-7). Dat neemt niet weg dat lidstaten bevoegd zijn om de nodige uitvoeringsbepalingen te nemen (HvJ 27 september 1979, *Eridiana*, punt 35; HvJ 11 januari 2001, *Monte Arcosu*, C-403/98, punt 26; HvJ 21 december 2011, *Danske Svineproducenter*, C-316/10, punten 38-43), en daar soms toe verplicht kunnen zijn (HvJ 26 september 2013, *ÖBB-Personenverkehr*, C-509/11, punten 57-62). Zie ook K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, *Europees Recht*, Intersentia, Antwerpen, 2017, 589, nr. 770.

- [artikel] 20.2: Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke overeenkomstig punt c) van artikel 11, lid 4, aangewezen SNG handhaaft, mits het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de SNG. Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke aanbieder van beschermingsdiensten handhaaft mits deze maatregel overeenkomstig de in artikel 4, lid 4, bedoelde voorwaarden op hen van toepassing is en het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de aanbieders van beschermingsdiensten. De SNG's en de aanbieders van beschermingsdiensten voeren de instructies die de TSB direct of indirect via de DSB's heeft verstrekt, onverwijld uit en blijven in deze toestand totdat nadere instructies worden gegeven. Indien de instructies direct worden verstrekt, stelt de TSO de desbetreffende DSB's daarvan onverwijld in kennis.

- [artikel] 19.2: Elke TSB kan een bereik van blindvermogen of een spanningsbereik instellen en de overeenkomstig artikel 11, lid 4, voor deze maatregel aangewezen DSB's en SNG's instructies geven om dit te handhaven in overeenstemming met de artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/1485.

Waarbij ermee rekening gehouden wordt dat de technische term 'werkzaam vermogen' overeen komt met 'actief vermogen' en de term 'blind vermogen' overeen komt met de term 'reactief vermogen'.

Deze bepalingen zijn toegevoegd om de specifieke eenheden met een maximaal actief vermogen groter dan of gelijk aan 25MW te kunnen opnemen in de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit zoals voorzien in verordening (EU) 2017/2196 artikel 4, lid 2, d), die in de nationale wetgeving moet gespecificeerd worden om als significante netgebruiker met hoge prioriteit te kunnen geïdentificeerd worden.

Deze bepaling werd ons door de transmissienetbeheerder aangebracht volgend uit een ondersteunend document van hun Europese koepelorganisatie ENTSO-E:

https://docstore.entsoe.eu/Documents/Network%20codes%20documents/NC%20ER/150325_ENTSO-E_NC_ER_Supporting_Document_final.pdf

Op pagina 66 wordt aangegeven dat om in aanmerking te komen als significante netgebruiker met hoge prioriteit, deze in de nationale wetgeving expliciet vernoemd moeten worden.”

De toelichting door de gemachtigde maakt aannemelijk dat in nationale rechtsregels bepaalde verplichtingen kunnen worden opgelegd aan significante netgebruikers die erin worden opgesomd. De ontworpen bepaling lijkt bovendien een voor de correcte tenuitvoerlegging van de verordening noodzakelijke maatregel, die complementair is ten opzichte van de elementen die met betrekking tot het systeembeschermingsplan in de voormelde verordeningsbepalingen zelf worden bepaald. Die verordeningsbepalingen worden door het gebruik in de ontworpen bepaling van de woorden “onder meer” bovendien onverlet gelaten.

5.3.2. Met betrekking tot het ontworpen artikel 314 verklaarde de gemachtigde het volgende:

“De bepalingen in lid 3 en 4 vinden hun oorsprong in verordening (EU) 2017/2196, in de volgende artikels:

- [artikel] 26: De spanningsherstelprocedure van het herstelplan bevat een reeks maatregelen waardoor de TSB het volgende kan toepassen: a) een top-downspanningsherstelstrategie, en b) een bottom-upspanningsherstelstrategie.

Wat de bottom-upspanningsherstelstrategie betreft, bevat de spanningsherstelprocedure ten minste maatregelen voor: a) het beheer van spannings- en frequentieafwijkingen die te wijten zijn aan spanningsherstel; b) de controle en het beheer van eilandbedrijf, en c) de hersynchronisatie van eilandbedrijfsgebieden.

- [artikel] 27.3: Als een bottom-upspanningsherstelstrategie wordt toegepast, beheert elke TSO de aansluiting van belasting en productie om de frequentie bij te regelen tot de overeenkomstig artikel 28, lid 3, onder c), vastgestelde richtfrequentie. In tegenstelling is dit een impliciete verwijzing. Management van spanning en frequentieafwijkingen in een bottom-upspanningsherstelstrategie, houdt impliciet ook in dat de netbeheerder tijdens het heropbouwproces instructies zal geven aan de elektriciteitsproductie-eenheden ter aanpassing van de setpunten van actief en reactief vermogen.”

Ook in dit geval maakt de toelichting door de gemachtigde aannemelijk dat de ontworpen bepaling in het verlengde ligt van de aangehaalde verordeningsbepalingen. Gelet op de rechtstreekse toepasselijkheid van die bepalingen is echter onduidelijk of die aspecten door de nationale regelgever nog bijkomend moeten worden bepaald en of ze zelfs niet al rechtstreeks voortvloeien uit de verordening, zodat de transmissienetbeheerder de vereiste maatregelen ten aanzien van de betrokken productie-eenheden ook kan toepassen op basis van de verordening zelf. Er lijkt in dit geval echter geen juridisch bezwaar te bestaan tegen het – ter wille van de rechtszekerheid – expliciteren van een impliciete verplichting die vervat is in de verordening.

B. Autonome bepalingen of wijzigingsbepalingen?

6. Door een ongelukkige plaatsing van de aanhalingstekens ontstaat bij de artikelen 1 en 3 van het ontwerp de indruk dat ook paragraaf 2 ervan begrepen is in de wijziging die bij paragraaf 1 wordt doorgevoerd, terwijl het allicht de bedoeling is dat paragraaf 2 een autonome overgangsbepaling is. De afsluitende aanhalingstekens lijken dan ook in beide artikelen te moeten worden verplaatst van het einde van paragraaf 2 naar het einde van paragraaf 1 (na de zinsnede “in toepassing van dit besluit.”).

Bovendien is het raadzaam om de artikelen 1, § 2, en 3, § 2, van het ontwerp samen met artikel 7 van het ontwerp onder te brengen in een afzonderlijk hoofdstuk dat aldus de overgangsbepalingen bevat.

C. Aard van de goedkeuringsbeslissing van de minister

7.1. Aan de gemachtigde werd gevraagd om te verduidelijken of het wel degelijk de bedoeling is om een goedkeuringstoezicht in te voeren in de ontworpen artikelen 312, § 1, eerste lid, 314, eerste lid, en 315/2 van het technisch reglement. In het bijzonder bij de eerste twee gevallen wekt de redactie van het eerste en het tweede lid, samen beschouwd, immers de indruk dat de minister zelf nog wijzigingen kan aanbrengen na de consultatie vermeld in het eerste lid en dat het dus niet zou gaan om een goedkeuring maar om een vaststelling. Dat zou dan tot gevolg hebben dat het systeembeschermingsplan en het herstelplan als reglementaire ministeriële besluiten worden vastgesteld, die om advies moeten worden voorgelegd aan de Raad

van State. De gemachtigde bevestigde evenwel dat het wel degelijk om een goedkeuringstoezicht gaat.

In dat geval moet de redactie van de ontworpen artikelen 312, § 1, eerste en tweede lid, en 314, eerste en tweede lid, worden aangepast, onder meer door de twee leden om te wisselen en te verduidelijken dat inhoudelijke wijzigingen ingevolge de erin vermelde consultatie leiden tot een aangepast voorstel van de transmissienetbeheerder, dat dan uiteindelijk wordt goedgekeurd door de minister.

7.2. Overigens is niet helemaal duidelijk op welke basis de minister – als de in artikel 4, lid 3, van verordening (EU) 2017/2196 bedoelde instantie – de taak heeft om het systeembeschermingsplan en het herstelplan goed te keuren. Artikel 4, lid 5, van de verordening bepaalt immers specifiek dat de transmissienetbeheerder die instantie “in kennis [stelt]” van die plannen, hetgeen een afwijking lijkt in te houden op de goedkeuring waarvan gewag wordt gemaakt in artikel 4, lid 3, van de verordening (zie ook artikel 5 van het ontwerp). Bovendien lijken ook de artikelen 11 en 23 van de verordening uit te gaan van een beslissing door de transmissienetbeheerder zelf. De gemachtigde verklaarde in dat verband het volgende:

“Deze mogelijkheid tot goedkeuring van het beschermingsplan en het herstelplan vloeit voort uit artikel 4, lid 6, van de verordening (EU) 2017/2196:

‘Indien een TSB op grond van deze verordening vereist of gemachtigd is om eisen, voorwaarden of methodologieën te specificeren, vast te stellen of overeen te komen die niet moeten worden goedgekeurd overeenkomstig lid 2, kunnen de lidstaten met betrekking tot deze eisen, voorwaarden en methodologieën voorafgaande goedkeuring van de regelgevende instantie, de door de lidstaat aangewezen instantie of andere bevoegde instanties van de lidstaat vereisen.’

Zowel het beschermingsplan, als het herstelplan zijn een reeks van eisen, voorwaarden en methodologieën zoals omschreven in artikel 11 tot en met 22 voor het beschermingsplan en artikel 23 tot en met 31 voor het herstelplan. Deze kunnen dus worden onderworpen aan de goedkeuring van een instantie aangeduid door de lidstaat, in dit geval dus de minister.”

Met die toelichting kan worden ingestemd. Gelet op het optioneel karakter van het goedkeuringstoezicht in de gevallen vermeld in artikel 4, lid 6, van verordening (EU) 2017/2196 moet dit bovendien expliciet worden voorgeschreven in de nationale regelgeving.

D. Advies van het Crisiscentrum en overleg met de minister bevoegd voor binnenlandse zaken

8. Aan de gemachtigde werd gevraagd waarom het advies van de Algemene Directie Crisiscentrum van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken en het overleg met de minister bevoegd voor binnenlandse zaken enkel wordt voorgeschreven bij het herstelplan en niet bij het systeembeschermingsplan, terwijl dat laatste plan er net op gericht is crisissen te voorkomen. De gemachtigde antwoordde daarop als volgt:

“Er zijn 2 gevallen gespecificeerd in verordening (EU) 2017/2196, artikel 25, lid 1, waarbij het herstelplan kan geactiveerd worden.

Één van de gevallen is het zich bevinden in een black-outtoestand (als het systeem zich overeenkomstig de criteria van artikel 18, lid 4, van Verordening (EU) 2017/1485

bevindt), die wellicht ertoe leidt dat de minister van Binnenlandse Zaken de federale fase van het crisisbeheer afkondigt. Hiervoor verwijzen wij naar het nationaal noodplan Grootschalige onderbreking van de Elektriciteitsbevoorrading, waarin een aantal criteria⁶ zijn voorzien op basis waarvan de minister van Binnenlandse Zaken een beslissing kan nemen. Dit noodplan heeft als voornaamste doelstelling het organiseren van een antwoordstructuur op het crisisbeheer van de gevolgen, die de openbare orde kunnen verstoren en/of de veiligheid van de bevolking in het gedrang kunnen brengen wegens langdurige onderbrekingen van netverbindingen met het elektriciteitsnet. Het is van kapitaal belang dat aan de hand van maatregelen gedefinieerd in het herstelplan alle veiligheidsinfrastructuur prioritair terug voorzien worden van elektrisch vermogen. Voor het identificeren van deze prioritaire infrastructuren wensen we hierbij de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR te betrekken, gezien het CGCCR risicoanalyses inzake de impact van een stroomonderbreking bij diverse sectoren coördineert.

Bij het systeembeschermingsplan bevinden we ons nog niet in een black-outtoestand, echter wel in een noodtoestand of in een toestand waar corrigerende maatregelen vereist zijn, zoals beschreven in artikel 13, lid 2, van (EU) 2017/2196. Het systeembeschermingsplan heeft tot doel het net te stabiliseren en zal plaats vinden in een minder ingrijpende situatie als het herstelplan. Met betrekking tot het afschakelplan, dat slechts een onderdeel is van het systeembeschermingsplan, is het binnen de huidige noodplanningswerkzaamheden van de procedure bij elektriciteitsschaarste reeds voorzien dat de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR worden betrokken bij het identificeren van welke netverbindingen bijkomend hervoeed moeten worden, dit omwille van redenen van veiligheid en openbare orde en redenen van volksgezondheid⁷. Met betrekking tot het bepalen van bijkomende verbindingen zou de betrokkenheid van de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR in de regelgeving verder gespecificeerd kunnen worden.”

Met die uitleg kan worden ingestemd.

⁶ Voetnoot 1 bij het antwoord van de gemachtigde: Afkondigingscriteria federale fase:

- bij een grote stroomonderbreking ($\geq 250\text{MW}$) in één geconcentreerde zone die volgens inschatting van Elia een verwachte duur heeft langer dan 8 uur;
- bij afkondiging van fase E3 van het intern noodplan van ELIA ten gevolge van een black-out;
- wanneer binnen de toepassing van de procedure bij schaarste Elia het Nationaal Crisiscentrum notificeert dat een effectieve schaarste waarschijnlijk is en de activatie van het afschakelplan noodzakelijk lijkt;
- op vraag van een gouverneur of een minister, gebaseerd op de criteria voor de afkondiging van de federale fase zoals beschreven in het KB van 31 januari 2003.

⁷ Voetnoot 2 bij het antwoord van de gemachtigde: Artikel 312, § 7 “... In geval van schaarste, zonder afbreuk te doen aan het eerste lid van deze paragraaf, de bepalingen onder 1°, 2° en 3°, en op voorstel van de in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen bedoelde beheerscel, kunnen de ministers bevoegd voor Economie en Energie, in overleg met de transmissienetbeheerder en de betrokken distributienetbeheerders, bijkomende netverbindingen bepalen, die om economische redenen, redenen van veiligheid en openbare orde, redenen van volksgezondheid, of redenen van netbeheer en netherstel moeten worden hervoeed.”

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikelen 1 en 3

9. In de artikelen 1, § 2, en 3, § 2, van het ontwerp moet onmiddellijk na de termen “systeembeschermingsplan” en “herstelplan” telkens worden vermeld “als bedoeld in artikel 312, § 1, [of 314] van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe”.

Artikelen 5 en 6

10. De gemachtigde bevestigde dat de ontworpen artikelen 315/2 en 315/3 eigenlijk moeten worden ingevoegd als de artikelen 315/1 en 315/2, aangezien er nog geen artikel 315/1 bestaat. Bovendien moet in de tweede ontworpen bepaling worden verwezen naar de artikelen 312, § 1, 314 en 315/1 van het technisch reglement en niet naar de artikelen 313/1, 315/1 en 315/2.

11. Uit artikel 4, lid 2, van verordening (EU) 2017/2196 volgt dat de goedkeuringsbevoegdheden die niet aan de minister zijn toegewezen, onderworpen zijn aan de goedkeuring door de regulator “in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG”⁸. Niettegenstaande de rechtstreekse toepasselijkheid van de relevante verordeningsbepalingen, vergt de toewijzing van taken aan de regulator overeenkomstig artikel 37 van richtlijn 2009/72/EG wel een internrechtelijke omzettingsmaatregel. De vraag rijst dan ook of in het ontwerp niet moet worden voorzien in een expliciete opdracht aan de CREG in dit verband. De gemachtigde verklaarde daarover het volgende:

“Wij interpreteren zoals aangegeven dat artikel 4, lid 3 - de regulator rechtstreeks bevoegd maakt indien dit niet expliciet gedefinieerd wordt. Indien nodig kan dit wel geëxpliciteerd worden in dit KB.”

De stelling van de gemachtigde is beslist verdedigbaar, maar met het oog op de rechtszekerheid is het raadzaam om bij een eerstvolgende gelegenheid de betrokken goedkeuringstaken van de CREG op te nemen in artikel 23, § 2, van de wet van 29 april 1999, meer bepaald in punt 9°, dat betrekking heeft op het technisch reglement.

Artikel 7

12. De verwijzing in artikel 7 van het ontwerp naar “de richtsnoeren en de Europese netcode” is onduidelijk. Aangezien er noch in het ontwerp, noch in het technisch reglement een definitie van voorkomt, moet dit worden verduidelijkt. Indien het bijvoorbeeld de bedoeling is specifiek te verwijzen naar verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 ‘tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen’ en

⁸ Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 ‘betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG’.

naar verordening (EU) 2017/2196,⁹ moet uitdrukkelijk naar die twee verordeningen worden verwezen.

13. Met de verwijzing naar de artikelen 312 tot 315 van het technisch reglement worden die bepalingen geïseerd in de versie zoals ze golden voor de inwerkingtreding van het te nemen besluit. Dat kan beter worden verduidelijkt door gewag te maken van de “*toenmalige* artikelen 312 tot 315”.

14. Omdat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat het systeembeschermingsplan en het herstelplan op een verschillend tijdstip worden goedgekeurd, schrijve men “tot op de datum van goedkeuring, *respectievelijk* van het systeembeschermingsplan en van het herstelplan (...)”.

15. De verwijzing naar “de artikelen 1 en 3 van dit besluit” moet worden vervangen door een verwijzing naar “de artikelen 312, § 1, en 314 van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe”.

*

⁹ Er zijn immers meer verordeningen die traditioneel worden aangeduid met de benaming “Europese netcode”, ook specifiek voor het elektriciteitsnet.

1. Conformément à l'article 84, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 2^o, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée dans la demande d'avis comme suit :

« Conformément à l'article 84, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 3^o, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, je souhaite que l'avis me soit communiqué dans un délai de cinq jours. L'urgence est motivée par l'article 4, paragraphes 4 et 5 du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique (ci-après Règlement (UE) 2017/2196), qui détermine que les propositions visées à l'article 4, paragraphe 2, ainsi que les plans de défense et de reconstitution du réseau sont transmis par le gestionnaire du réseau de transport d'ici au 18 décembre 2018.

Si ce texte devait ne pas entrer en vigueur avant le 18 décembre 2018, cela aurait pour conséquence que :

- les codes de sauvegarde et de reconstitution actuels coexisteraient avec les nouveaux plans de défense et de reconstitution, engendrant une certaine insécurité juridique ;

- l'ensemble des éléments visés à l'article 4, paragraphe 2, du Règlement (UE) 2017/2196 seront approuvés par Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz, mettant ainsi à mal le rôle de la Ministre de l'Énergie ;

- les plans de défense et de reconstitution seront, comme le prévoit l'article 4, paragraphe 5, du Règlement (UE) 2017/2196, simplement communiqués par le gestionnaire du réseau de transport à la Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz. Le rôle dans ce cas minimal réservé à la Ministre et à son administration dans le cadre de l'approbation de ces plans ne semble pas refléter le rôle essentiel que ceux-ci jouent dans notre politique de crise et notre sécurité d'approvisionnement.

Le projet d'arrêté royal susmentionné a pour objet d'accompagner l'entrée en application du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique. Ce Règlement prévoit en son article 4 un ensemble d'obligations relatives à l'approbation et l'information des plans de défense et de reconstitution. Ces deux plans remplacent les actuels codes de sauvegarde et de reconstitution. Ces plans définissent en particulier les actions entreprises par le gestionnaire de réseau et les utilisateurs en cas d'urgence ou de relance du réseau de transport d'électricité, et constituent de ce fait la pierre angulaire de notre sécurité d'approvisionnement et de notre politique de crise ».

Dans le préambule du projet, la motivation de l'urgence s'énonce comme suit :

« Vu l'urgence motivée par l'article 4, paragraphes 4 et 5 du Règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique, qui déterminent que les propositions visées à l'article 4, paragraphe 2, ainsi que les plans de défense et de reconstitution du réseau sont transmis par le gestionnaire du réseau de transport d'ici au 18 décembre 2018; ».

La motivation plus détaillée contenue dans la demande d'avis doit figurer dans le préambule, eu égard à la prescription de l'article 84, § 1^{er}, alinéa 2, des lois sur le Conseil d'État.

2. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1^{er}, des lois sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique et de l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

3. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet de modifier l'arrêté royal du 19 décembre 2002 'établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci' (ci-après : le règlement technique). Ces modifications donnent exécution au règlement (UE) 2017/2196 de la Commission du 24 novembre 2017 'établissant un code de réseau sur l'état d'urgence et la reconstitution du réseau électrique'.

3.1. Un premier groupe de dispositions concerne le plan de défense du réseau visé aux articles 4, paragraphe 5, et 11 et suivants du règlement (UE) 2017/2196, qui se substitue au code de sauvegarde actuel, réglé dans le règlement technique.

L'article 1^{er} du projet concerne la procédure d'établissement et d'approbation du plan de défense du réseau, les mesures que ce plan doit notamment contenir, ainsi que l'intégration de ce plan dans le contrat de raccordement, le contrat d'accès, ou tout autre contrat ou convention conclu avec le gestionnaire du réseau de transport en application du règlement technique. Il prévoit également que les références faites dans d'autres textes législatifs et réglementaires au code de sauvegarde doivent s'entendre comme des références faites au plan de défense du réseau.

L'article 2 du projet vise à abroger la procédure de modification simplifiée du code de sauvegarde.

3.2. Un deuxième groupe de dispositions concerne le plan de reconstitution visé aux articles 4, paragraphe 5, et 23 et suivants du règlement (UE) 2017/2196, qui se substitue au code de reconstitution actuel, réglé dans le règlement technique.

L'article 3 du projet concerne la procédure d'établissement et d'approbation du plan de reconstitution, les mesures que ce plan doit notamment contenir, ainsi que l'intégration de ce plan dans le contrat de raccordement, le contrat d'accès, ou tout autre contrat ou convention conclu avec le gestionnaire du réseau de transport en application du règlement technique. Il prévoit également que les références faites dans d'autres textes législatifs et réglementaires au code de reconstitution doivent s'entendre comme des références faites au plan de reconstitution.

L'article 4 du projet vise à abroger la procédure de modification simplifiée du code de reconstitution.

3.3. L'article 5 du projet vise à instaurer une nouvelle procédure pour l'approbation par le ministre des propositions du gestionnaire du réseau de transport visées à l'article 4, paragraphe 2, c), d) et g), du règlement (UE) 2017/2196.

3.4. L'article 6 du projet concerne l'obligation pour le gestionnaire du réseau de transport de transmettre toutes les informations réclamées par le ministre, par la CREG ou la Direction générale de l'Énergie dans le cadre des consultations et des approbations des propositions susmentionnées.

3.5. Conformément à la disposition transitoire de l'article 7 du projet, le code de sauvegarde actuel et le code de reconstitution actuel restent en vigueur « [s]ous réserve des lignes directrices et des codes de réseau européens » jusqu'à la date d'approbation du plan de défense du réseau et du plan de reconstitution.

FONDEMENT JURIDIQUE

4. L'arrêté royal en projet trouve son fondement juridique dans l'article 11 de la loi du 29 avril 1999 'relative à l'organisation du marché de l'électricité', en vertu duquel le Roi établit le règlement technique pour la gestion du réseau de transport et l'accès à celui-ci.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

A. Connexité avec le règlement (UE) 2017/2196

5. Le projet contient un certain nombre de dispositions qui mettent en œuvre et complètent le règlement (UE) 2017/2196. Toutefois, un certain nombre de questions se posent concernant la connexité entre le projet et ce règlement.

5.1. Invité à préciser pour chacune des dispositions du projet la disposition du règlement qui est mise en œuvre, le délégué a fourni l'aperçu suivant :

« Art. 1.

De goedkeuring van het beschermingsplan zoals gedefinieerd in het ontworpen artikel 312, § 1, van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe is gebaseerd op artikel 4, lid 6 van Verordening (EU) 2017/2196. Dit systeembeschermingsplan zoals omschreven in artikel 11 en volgende van verordening (EU) 2017/2196 is een opsomming van eisen, voorwaarden en methodologieën die door de transmissiesysteembeheerder (hierna TSB genoemd) vervat worden in een plan en die niet opgesomd zijn in artikel 4 lid 2 van deze verordening.

In het ontworpen artikel 312, §2, wordt de link gemaakt tussen wat in Belgische wetgeving 'reddingscode' genoemd wordt en wat in de Europese wetgeving en in het bijzonder verordening EU 2017/2196 'Systeembeschermingsplan' genoemd wordt in artikel 11 en volgende van voornoemde verordening.

Art. 2.

Artikel 313 kan opgeheven worden daar verordening (EU) 2017/2196 in artikel 50 lid 5 de wijzigingsvoorwaarden voorziet voor het beschermingsplan.

Art. 3.

(Nieuw) artikel 314, wat §1 had moeten zijn, stoelt op dezelfde redenering als bij de wijziging aan artikel 312, §1, voortvloeiend uit de mogelijkheid dat artikel 4, lid 6, van verordening (EU) 2017/2196 geeft, namelijk de goedkeuring van de eisen, voorwaarden en methodologieën waarmee het herstelplan wordt opgebouwd en die niet opgesomd zijn in artikel 4 lid 2 van deze verordening.

In artikel 314, §2, wordt de link gemaakt tussen wat in Belgische wetgeving “heropbouwcode” genoemd wordt en wat in de Europese wetgeving en in het bijzonder verordening EU 2017/2196 “Herstelplan” genoemd wordt in artikel 23 en volgende van voornoemde verordening.

Art.4.

Artikel 315 kan opgeheven worden door verordening (EU) 2017/2196 in artikel 51, lid 5, de wijzigingsvoorwaarden voorziet voor het herstelplan.

Art. 5.

Deze wijziging vloeit rechtstreeks voort uit artikel 4, lid 2, van verordening 2017/2196.

Art.6.

Teneinde een weloverwogen goedkeuring te kunnen uitvoeren dient de minister over alle informatie te beschikken om deze naar best vermogen uit te voeren. Dit maakt een bepaling waarbij alle noodzakelijk geachte informatie kan worden opgevraagd onontbeerlijk. De verwijzing naar artikel 313/1 moet artikel 312, § 1, worden en die naar artikel 315/1 moet 314, § 1, worden. Na correctie door invoeging van § 1 in de tekst.

Art. 7.

Een noodzakelijke overgangsbepaling om de juridische validiteit van de bestaande reddingscode en heropbouwcode te vrijwaren ».

5.2. L'article 11, paragraphe 1, du règlement (UE) 2017/2196 prévoit que chaque gestionnaire de réseau de transport (GRT) ¹, d'ici au 18 décembre 2018, conçoit un plan de défense du réseau en consultation avec les gestionnaires de réseau de distribution (GRD) ², les utilisateurs significatifs du réseau (USR) ³, les autorités de régulation nationales ou les entités visées à l'article 4, paragraphe 3, du règlement, concernés, les GRT voisins et les autres GRT de sa zone synchrone. L'article 23, paragraphe 1, du règlement (UE) 2017/2196 contient une disposition analogue à propos du plan de reconstitution.

Toutefois, les acteurs énumérés aux articles 312, § 1^{er}, alinéa 2, et 314, alinéa 2, en projet, du règlement technique ne correspondent pas aux acteurs mentionnés dans les dispositions réglementaires précitées.

¹ Dans la terminologie néerlandaise de droit interne belge : de transmissienetbeheerder.

² Dans la terminologie néerlandaise de droit interne belge : de distributienetbeheerders.

³ Voir, à ce sujet, l'article 2, paragraphe 2, du règlement (UE) n° 2017/2196. Une liste des utilisateurs significatifs du réseau doit d'ailleurs encore être fixée en application de l'article 4, paragraphe 2, c), du règlement (UE) 2017/2196. Cela ne pourra toutefois se faire qu'après l'entrée en vigueur de l'arrêté envisagé, étant donné que la procédure à cet effet est réglée à l'article 315/2, en projet, du règlement technique (article 5 du projet).

5.2.1. D'une part, conformément à ces dispositions réglementaires, les gestionnaires de réseau de distribution, les utilisateurs significatifs du réseau, les GRT voisins et les autres GRT de la zone synchrone du gestionnaire de réseau de transport sont également des acteurs qui doivent être associés à la concertation.

5.2.2. D'autre part, les dispositions en projet prévoient elles-mêmes par ailleurs que tant la CREG que la Direction générale de l'Énergie doivent être consultées.

À cet égard, les dispositions réglementaires mentionnent « les autorités de régulation nationales ou les entités visées à l'article 4, paragraphe 3, [du règlement (UE) 2017/2196] ». En tant qu'autorité de régulation nationale, la CREG est visée par cet article. En l'occurrence, le pouvoir d'approbation du plan de défense du réseau est toutefois laissé au ministre en tant qu'autorité visée à l'article 4, paragraphe 3, du règlement. C'est donc le ministre qui, en tout état de cause, doit être associé à la concertation.

Il n'en demeure pas moins que les dispositions en projet peuvent prévoir que (outre le ministre) la CREG peut également être associée à la concertation, dès lors que le mot « ou » figurant dans les dispositions réglementaires précitées ne doit pas être compris dans un sens exclusif. Qui plus est, la possibilité d'associer tant le ministre que la CREG à la concertation paraît indiquée, étant donné que tantôt le ministre, tantôt la CREG sont compétentes⁴ pour d'autres aspects qui ont une incidence sur le plan de défense et le plan de reconstitution.

La Direction générale de l'Énergie peut également être mentionnée comme autorité associée à la concertation, dès lors que l'on ne peut pas considérer que les dispositions réglementaires précitées énumèrent d'une manière limitative les entités qui peuvent être associées à cette concertation.

5.2.3. Il résulte en principe de l'interdiction dite de transcription pour les dispositions réglementaires directement applicables⁵ que les acteurs dont l'association à la concertation découle directement de ces dispositions réglementaires (à savoir le ministre et les acteurs mentionnés dans l'observation 5.2.1) ne peuvent pas être mentionnés dans les articles 312, § 1^{er}, alinéa 2, et 314, alinéa 2, en projet, du règlement technique. Par contre, l'on ne peut donner à penser que le régime en projet se substitue aux dispositions réglementaires. C'est pourquoi il vaudrait mieux mentionner dans les dispositions en projet « sans préjudice de l'article 11 [ou 23], paragraphe 1, du règlement (UE) 2017/2196 (...) ».

⁴ Voir l'article 315/2, en projet, du règlement technique (article 5 du projet), combiné avec l'article 4, paragraphes 2 et 3, du règlement (UE) 2017/2196, dont il peut se déduire que par l'attribution d'un certain nombre de pouvoirs d'approbation au ministre en exécution du paragraphe 3, la CREG reste compétente, conformément au paragraphe 2, pour les autres cas qui ne sont pas attribués au ministre.

⁵ La transposition formelle des prescriptions d'un règlement dans l'ordre juridique interne est en principe inadmissible parce qu'elle pourrait créer, de ce fait, une équivoque en ce qui concerne la nature juridique des dispositions applicables (C.J.U.E., 7 février 1973, *Commission c. Italie*, 39/72, points 16-17; C.J.U.E., 2 février 1977, *Amsterdam Bulb*, 50/76, points 4-7). Il n'en demeure pas moins que les États membres sont compétents pour prendre toutes les dispositions d'exécution nécessaires (C.J.U.E., 27 septembre 1979, *Eridiana*, point 35; C.J.U.E., 11 janvier 2001, *Monte Arcosu*, C-403/98, point 26 ; C.J.U.E., 21 décembre 2011, *Danske Svineproducenter*, C-316/10, points 38-43) et peuvent parfois être obligés de le faire (C.J.U.E., 26 septembre 2013, *ÖBB-Personenverkehr*, C-509/11, points 57-62). Voir également K. LENAERTS et P. VAN NUFFEL, *Europees Recht*, Intersentia, Anvers, 2017, 589, n° 770.

5.3. En ce qui concerne le contenu du plan de défense du réseau et du plan de reconstitution, l'articulation entre les articles 312, § 1^{er}, et 314, en projet, du règlement technique et le règlement (UE) 2017/2196 est également ambiguë. On n'aperçoit notamment pas dans quelle mesure les éléments mentionnés aux articles 312, § 1^{er}, alinéa 3, et 314, alinéa 3, en projet, du règlement technique, ont un équivalent, respectivement, aux articles 11 et 23 du règlement. Inversement, conformément à ces dispositions réglementaires, le plan de défense du réseau et le plan de reconstitution doivent contenir bien davantage que les éléments énumérés dans les dispositions en projet.

5.3.1. En ce qui concerne l'article 312, § 1^{er}, en projet, le délégué a déclaré à ce sujet ce qui suit :

« De bepalingen in lid 3 en 4 vinden hun oorsprong in verordening (EU) 2017/2196, in de volgende artikels:

- [artikel] 18.3: Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke overeenkomstig punt c) van artikel 11, lid 4, aangewezen SNG handhaaft, mits het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de SNG. Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke aanbieder van beschermingsdiensten handhaaft mits deze maatregel overeenkomstig de in artikel 4, lid 4, bedoelde voorwaarden op hen van toepassing is en het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de aanbieder van beschermingsdiensten. De SNG's en de aanbieders van beschermingsdiensten voeren de instructies die de TSB direct of indirect via de DSB's heeft verstrekt, onverwijld uit en blijven in deze toestand totdat nadere instructies worden gegeven. Indien de instructies direct worden verstrekt, stelt de TSB de desbetreffende DSB's daarvan onverwijld in kennis.

- [artikel] 20.2: Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke overeenkomstig punt c) van artikel 11, lid 4, aangewezen SNG handhaaft, mits het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de SNG. Elke TSB kan een instelpunt voor opgewekt werkzaam vermogen invoeren dat elke aanbieder van beschermingsdiensten handhaaft mits deze maatregel overeenkomstig de in artikel 4, lid 4, bedoelde voorwaarden op hen van toepassing is en het instelpunt voldoet aan de technische vereisten van de aanbieders van beschermingsdiensten. De SNG's en de aanbieders van beschermingsdiensten voeren de instructies die de TSB direct of indirect via de DSB's heeft verstrekt, onverwijld uit en blijven in deze toestand totdat nadere instructies worden gegeven. Indien de instructies direct worden verstrekt, stelt de TSO de desbetreffende DSB's daarvan onverwijld in kennis.

- [artikel] 19.2: Elke TSB kan een bereik van blindvermogen of een spanningsbereik instellen en de overeenkomstig artikel 11, lid 4, voor deze maatregel aangewezen DSB's en SNG's instructies geven om dit te handhaven in overeenstemming met de artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/1485.

Waarbij ermee rekening gehouden wordt dat de technische term 'werkzaam vermogen' overeen komt met 'actief vermogen' en de term 'blind vermogen' overeen komt met de term 'reactief vermogen'.

Deze bepalingen zijn toegevoegd om de specifieke eenheden met een maximaal actief vermogen groter dan of gelijk aan 25MW te kunnen opnemen in de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit zoals voorzien in verordening (EU) 2017/2196 artikel 4, lid 2, d), die in de nationale wetgeving moet gespecificeerd worden om als significante netgebruiker met hoge prioriteit te kunnen geïdentificeerd worden.

Deze bepaling werd ons door de transmissienetbeheerder aangebracht volgend uit een ondersteunend document van hun Europese koepelorganisatie ENTSO-E:

https://docstore.entsoe.eu/Documents/Network%20codes%20documents/NC%20ER/150325_ENTSO-E_NC_ER_Supporting_Document_final.pdf

Op pagina 66 wordt aangegeven dat om in aanmerking te komen als significante netgebruiker met hoge prioriteit, deze in de nationale wetgeving expliciet vernoemd moeten worden ».

Ces explications fournies par le délégué rendent plausible que dans des règles de droit national, certaines obligations peuvent être imposées aux utilisateurs significatifs du réseau qui y sont énumérés. En outre, la disposition en projet semble être une mesure nécessaire pour la mise en œuvre correcte du règlement ; elle est complémentaire par rapport aux éléments qui sont prévus dans les dispositions réglementaires précitées proprement dites en ce qui concerne le plan de défense du réseau. En outre, l'utilisation du mot « notamment » dans la disposition en projet ne change rien à ces dispositions réglementaires.

5.3.2. En ce qui concerne l'article 314, en projet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« De bepalingen in lid 3 en 4 vinden hun oorsprong in verordening (EU) 2017/2196, in de volgende artikels:

- [artikel] 26: De spanningsherstelprocedure van het herstelplan bevat een reeks maatregelen waardoor de TSB het volgende kan toepassen: a) een top-downspanningsherstelstrategie, en b) een bottom-upspanningsherstelstrategie.

Wat de bottom-upspanningsherstelstrategie betreft, bevat de spanningsherstelprocedure ten minste maatregelen voor: a) het beheer van spannings- en frequentieafwijkingen die te wijten zijn aan spanningsherstel; b) de controle en het beheer van eilandbedrijf, en c) de hersynchronisatie van eilandbedrijfsgebieden.

- [artikel] 27.3: Als een bottom-upspanningsherstelstrategie wordt toegepast, beheert elke TSO de aansluiting van belasting en productie om de frequentie bij te regelen tot de overeenkomstig artikel 28, lid 3, onder c), vastgestelde richtfrequentie. In tegenstelling is dit een impliciete verwijzing. Management van spanning en frequentieafwijkingen in een bottom-upspanningsherstelstrategie, houdt impliciet ook in dat de netbeheerder tijdens het heropbouwproces instructies zal geven aan de elektriciteitsproductie-eenheden ter aanpassing van de setpunten van actief en reactief vermogen ».

En l'espèce également, les explications fournies par le délégué rendent plausibles que la disposition en projet s'inscrit dans le prolongement des dispositions réglementaires citées. Toutefois, compte tenu de l'applicabilité directe de ces dispositions, on n'aperçoit pas clairement si ces aspects doivent encore être déterminés en sus par le législateur national et s'ils ne découlent pas déjà directement du règlement, de sorte que le gestionnaire du réseau de transport puisse également appliquer les mesures requises à l'égard des unités de production concernées sur la base du règlement lui-même. Il ne semble cependant pas exister en l'occurrence d'objection juridique à ce qu'une obligation implicite contenue dans le règlement soit précisée dans un souci de sécurité juridique.

B. Dispositions autonomes ou dispositions modificatives?

6. En raison du placement malencontreux des guillemets, les articles 1^{er} et 3 du projet donnent à penser que leur paragraphe 2 fait également partie de la modification apportée par le paragraphe 1^{er}, alors que l'intention est sans doute que ce paragraphe 2 constitue une disposition transitoire autonome. Il semble dès lors qu'il faut déplacer, dans les deux articles, les guillemets de fermeture de la fin du paragraphe 2 vers la fin du paragraphe 1^{er} (après le membre de phrase « en application du présent arrêté. »).

En outre, il est conseillé d'intégrer les articles 1^{er}, § 2, et 3, § 2, du projet, conjointement avec l'article 7 du projet, dans un chapitre distinct contenant ainsi les dispositions transitoires.

C. Nature de la décision d'approbation du ministre

7.1. Il a été demandé au délégué de préciser si l'intention est bel et bien d'instaurer une tutelle d'approbation dans les articles 312, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 314, alinéa 1^{er}, et 315/2, en projet, du règlement technique. En effet, plus particulièrement en ce qui concerne les deux premiers cas, la rédaction des alinéas 1^{er} et 2, considérés conjointement, donne à penser que le ministre lui-même peut encore apporter des aménagements après la consultation mentionnée à l'alinéa 1^{er} et qu'il ne s'agirait donc pas d'une approbation, mais d'une constatation. Il en résulterait alors que le plan de défense du réseau et le plan de reconstitution sont conçus comme des arrêtés ministériels réglementaires qui doivent être soumis pour avis au Conseil d'État. Le délégué a toutefois confirmé qu'il s'agit bel et bien d'une tutelle d'approbation.

Cela étant, la rédaction des articles 312, § 1^{er}, alinéas 1^{er} et 2, et 314, alinéas 1^{er} et 2, en projet, doit être adaptée, notamment en permutant les deux alinéas et en précisant que les modifications de fond, à la suite de la consultation mentionnée, aboutissent à une proposition adaptée du gestionnaire du réseau de transport, qui est en fin de compte approuvée par le ministre.

7.2. Au demeurant, on n'aperçoit pas clairement sur quelle base il incombe au ministre – en tant qu'autorité visée à l'article 4, paragraphe 3, du règlement (UE) 2017/2196 – d'approuver le plan de défense du réseau et le plan de reconstitution. En effet, l'article 4, paragraphe 5, du règlement dispose spécifiquement que le gestionnaire du réseau de transport « informe » cette autorité de ces plans, ce qui semble impliquer une dérogation à l'approbation dont fait état l'article 4, paragraphe 3, du règlement (voir également l'article 5 du projet). En outre, les articles 11 et 23 du règlement semblent également partir du principe d'une décision du gestionnaire du réseau de transport même. À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Deze mogelijkheid tot goedkeuring van het beschermingsplan en het herstelplan vloeit voort uit artikel 4, lid 6, van de verordening (EU) 2017/2196:

‘Indien een TSB op grond van deze verordening vereist of gemachtigd is om eisen, voorwaarden of methodologieën te specificeren, vast te stellen of overeen te komen die niet moeten worden goedgekeurd overeenkomstig lid 2, kunnen de lidstaten met betrekking tot deze eisen, voorwaarden en methodologieën voorafgaande goedkeuring van de regelgevende instantie, de door

de lidstaat aangewezen instantie of andere bevoegde instanties van de lidstaat vereisen.’

Zowel het beschermingsplan, als het herstelplan zijn een reeks van eisen, voorwaarden en methodologieën zoals omschreven in artikel 11 tot en met 22 voor het beschermingsplan en artikel 23 tot en met 31 voor het herstelplan. Deze kunnen dus worden onderworpen aan de goedkeuring van een instantie aangeduid door de lidstaat, in dit geval dus de minister ».

On peut se rallier à ces explications. En outre, compte tenu du caractère optionnel de la tutelle d’approbation dans les cas mentionnés à l’article 4, paragraphe 6, du règlement (UE) 2017/2196, il convient de prescrire explicitement ce qui précède dans la réglementation nationale.

D. Avis du Centre de crise et concertation avec le ministre qui a l’Intérieur dans ses attributions

8. Il a été demandé au délégué pourquoi l’avis de la Direction générale Centre de Crise du Service public fédéral Intérieur et la concertation avec le ministre qui a l’Intérieur dans ses attributions ne sont prescrits que pour le plan de reconstitution et pas pour le plan de défense du réseau, alors que ce dernier plan entend précisément prévenir les crises. Le délégué a répondu à cette question comme suit :

« Er zijn 2 gevallen gespecificeerd in verordening (EU) 2017/2196, artikel 25, lid 1, waarbij het herstelplan kan geactiveerd worden.

Één van de gevallen is het zich bevinden in een black-outtoestand (als het systeem zich overeenkomstig de criteria van artikel 18, lid 4, van Verordening (EU) 2017/1485 bevindt), die wellicht ertoe leidt dat de minister van Binnenlandse Zaken de federale fase van het crisisbeheer afkondigt. Hiervoor verwijzen wij naar het nationaal noodplan Grootschalige onderbreking van de Elektriciteitsbevoorrading, waarin een aantal criteria⁶ zijn voorzien op basis waarvan de minister van Binnenlandse Zaken een beslissing kan nemen. Dit noodplan heeft als voornaamste doelstelling het organiseren van een antwoordstructuur op het crisisbeheer van de gevolgen, die de openbare orde kunnen verstoren en/of de veiligheid van de bevolking in het gedrang kunnen brengen wegens langdurige onderbrekingen van netverbindingen met het elektriciteitsnet. Het is van kapitaal belang dat aan de hand van maatregelen gedefinieerd in het herstelplan alle veiligheidsinfrastructuur prioritair terug voorzien worden van elektrisch vermogen. Voor het identificeren van deze prioritaire infrastructuren wensen we hierbij de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR te betrekken, gezien het CGCCR risicoanalyses inzake de impact van een stroomonderbreking bij diverse sectoren coördineert.

Bij het systeembeschermingsplan bevinden we ons nog niet in een black-outtoestand, echter wel in een noodtoestand of in een toestand waar corrigerende maatregelen vereist zijn, zoals beschreven in artikel 13, lid 2, van (EU) 2017/2196. Het

⁶ Note 1 dans la réponse du délégué : Afkondigingscriteria federale fase :

- bij een grote stroomonderbreking (≥ 250 MW) in één geconcentreerde zone die volgens inschatting van Elia een verwachte duur heeft langer dan 8 uur;
- bij afkondiging van fase E3 van het intern noodplan van ELIA ten gevolge van een black-out;
- wanneer binnen de toepassing van de procedure bij schaarste Elia het Nationaal Crisiscentrum notificeert dat een effectieve schaarste waarschijnlijk is en de activatie van het afschakelplan noodzakelijk lijkt;
- op vraag van een gouverneur of een minister, gebaseerd op de criteria voor de afkondiging van de federale fase zoals beschreven in het KB van 31 januari 2003.

systeembeschermingsplan heeft tot doel het net te stabiliseren en zal plaats vinden in een minder ingrijpende situatie als het herstelplan. Met betrekking tot het afschakelplan, dat slechts een onderdeel is van het systeembeschermingsplan, is het binnen de huidige noodplanningswerkzaamheden van de procedure bij elektriciteitsschaarste reeds voorzien dat de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR worden betrokken bij het identificeren van welke netverbindingen bijkomend hervoeed moeten worden, dit omwille van redenen van veiligheid en openbare orde en redenen van volksgezondheid⁷. Met betrekking tot het bepalen van bijkomende verbindingen zou de betrokkenheid van de minister van Binnenlandse Zaken en het CGCCR in de regelgeving verder gespecificeerd kunnen worden ».

On peut se rallier à ces explications.

EXAMEN DU TEXTE

Articles 1^{er} et 3

9. Dans les articles 1^{er}, § 2, et 3, § 2, du projet, on mentionnera chaque fois après les mots « plan de défense du réseau » et « plan de reconstitution du réseau » les mots « visé à l'article 312, § 1^{er}, [ou 314] de l'arrêté royal du 19 décembre 2002 établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci ».

Articles 5 et 6

10. Le délégué a confirmé que les articles 315/2 et 315/3, en projet, doivent en fait être insérés comme les articles 315/1 et 315/2, étant donné qu'il n'existe pas encore d'article 315/1. En outre, la deuxième disposition en projet doit viser les articles 312, § 1^{er}, 314 et 315/1 du règlement technique et non les articles 313/1, 315/1 et 315/2.

⁷ Note 2 dans la réponse du délégué : Artikel 312, § 7 « ... In geval van schaarste, zonder afbreuk te doen aan het eerste lid van deze paragraaf, de bepalingen onder 1°, 2° en 3°, en op voorstel van de in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen bedoelde beheerscel, kunnen de ministers bevoegd voor Economie en Energie, in overleg met de transmissienetbeheerder en de betrokken distributienetbeheerders, bijkomende netverbindingen bepalen, die om economische redenen, redenen van veiligheid en openbare orde, redenen van volksgezondheid, of redenen van netbeheer en netherstel moeten worden hervoeed ».

11. Il résulte de l'article 4, paragraphe 2, du règlement (UE) 2017/2196 que les pouvoirs d'approbation qui ne sont pas attribués au ministre sont soumis à l'approbation du régulateur « conformément à l'article 37 de la directive 2009/72/CE »⁸. Nonobstant l'applicabilité directe des dispositions réglementaires pertinentes, l'attribution de missions au régulateur, conformément à l'article 37 de la directive 2009/72/CE, nécessite toutefois une mesure de transposition de droit interne. La question se pose dès lors de savoir si le projet ne doit pas prévoir une délégation explicite à la CREG dans cette optique. À ce propos, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Wij interpreteren zoals aangegeven dat artikel 4, lid 3 - de regulator rechtstreeks bevoegd maakt indien dit niet expliciet gedefinieerd wordt. Indien nodig kan dit wel geëxpliciteerd worden in dit KB ».

La thèse du délégué est assurément défendable, mais dans l'intérêt de la sécurité juridique, il est conseillé de mettre la prochaine occasion à profit pour insérer les missions d'approbation concernées de la CREG dans l'article 23, § 2, de la loi du 29 avril 1999, plus précisément au point 9°, qui concerne le règlement technique.

Article 7

12. À l'article 7 du projet, la référence aux « lignes directrices et (...) codes de réseau européens » n'est pas claire. Dès lors que ni le projet ni le règlement technique n'en donnent une définition, il convient de préciser ce point. Si, par exemple, l'intention est de viser spécifiquement le règlement (UE) 2017/1485 de la Commission du 2 août 2017 'établissant une ligne directrice sur la gestion du réseau de transport de l'électricité' et le règlement (UE) 2017/2196⁹, il faut faire expressément référence à ces deux règlements.

13. La référence aux articles 312 à 315 du règlement technique vise ces dispositions telles qu'elles s'appliquaient avant l'entrée en vigueur de l'arrêté envisagé. Il vaudrait mieux le préciser en mentionnant les « anciens articles 312 à 315 de l'époque ».

14. Étant donné qu'il faut tenir compte de la possibilité que le plan de défense du réseau et le plan de reconstitution soient approuvés à des moments différents, on écrira « jusqu'à la date d'approbation, *respectivement* du plan de défense du réseau *et du* plan de reconstitution (...) ».

⁸ Directive 2009/72/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 'concernant des règles communes pour le marché intérieur de l'électricité et abrogeant la directive 2003/54/CE'.

⁹ En effet, d'autres règlements sont traditionnellement désignés par la dénomination « code de réseau européen », également spécifiquement pour le réseau d'électricité.

15. La référence « aux articles 1^{er} et 3 du présent arrêté » doit être remplacée par une référence aux « articles 312, § 1^{er}, et 314 de l'arrêté royal du 19 décembre 2002 établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci ».

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Astrid TRUYENS

Jo BAERT